

Cechy aktu administracyjnego

mgr Andrzej Kropiwiec

Aktem prawnym jest ujęty w odpowiedniej formie wyraz woli państwa – zarówno o charakterze ogólnym (np. ustawa), jak i dotyczący indywidualnej sprawy (np. decyzja podatkowa).

● Akty prawne dzielą się na dwie grupy:

1) akty normatywne,

2) akty nienormatywne (np. akty administracyjne).

Zaliczenie określonego aktu prawnego do jednej lub drugiej grupy zależy od tego, czy zawiera on powszechnie obowiązujące normy (normy prawne), czy też dotyczy konkretnej sprawy i ją rozstrzyga.

Akty normatywne

- Akt normatywny (akt prawodawczy, prawotwórczy) jest to każdy akt organu państwowego, wydany w określonej formie, na podstawie konstytucyjnie lub ustawowo przyznanych kompetencji prawodawczych, nadający moc obowiązującą normom wyznaczającym określonym adresatom (podmiotom) określone zachowania, ilekroć powstaną wskazane w tych normach okoliczności.
- Reguły postępowania mieszczące się w akcie normatywnym mają charakter powszechny, tzn. odnoszą się do wszystkich, którzy znajdują się w określonych warunkach. Reguły te są prawem.

Akty normatywne

- Akty normatywne pochodzą od organów państwa. Różnią się między sobą przypisywaną im mocą prawną. Moc prawna danego aktu może być wyższa lub niższa.
- Powiązanie występujące między aktami normatywnymi o różnej mocy mają charakter formalny niekiedy treściowy (materialny). Powiązania formalne polegają na tym, że akt wyższego rzędu upoważnia określony podmiot (np. organ państwowy) do wydania aktu o niższej mocy prawnej. W przypadku powiązań treściowych chodzi o to, że akty normatywne wyższego rzędu mogą przesądzić o treści aktu o niższej mocy prawnej. Akt o niższej mocy prawnej nie może być sprzeczny z postanowieniem aktu nadrzędnego.

Akty normatywne

- Akty normatywne mogą mieć charakter powszechnie obowiązujących lub też być aktami obowiązującymi w sferze wewnętrznej administracji.
- Akty normatywne obowiązujące w sferze wewnętrznej administracji nie mogą stanowić podstawy prawnej aktów administracyjnych.
- Forma aktów normatywnych powinna być wyraźnie określona przepisami ustawy. Wymóg ten został spełniony jedynie w odniesieniu do rozporządzeń i zarządzeń rynkowych.

Akty normatywne

- Pozostałe akty normatywne stanowione przez administrację przyjmują formę uchwał,
- instrukcji, wytyczne, pism wewnętrznych i wydawane są na podstawie ogólnej kompetencji
- administracyjnej. Nie jest to katalog zamknięty. Dlatego, zgodnie z doktryną, aktami
- normatywnymi są wszystkie te akty prawne, które faktycznie wyznaczają reguły i wzory
- postępowania, których przestrzeganie jest dla adresatów prawnie obowiązujące.

Akty normatywne

- Do aktów normatywnych powszechnie obowiązujących należą akty prawa miejscowego. Jak wynika z ich nazwy, zakres obowiązywania tych aktów jest ograniczony do obszaru działania organu, który ustanowił taki akt. Do ustanawiania takich aktów powołane są organy administracji rządowej i specjalnej oraz organy samorządu terytorialnego. Wszystkie akty prawa miejscowego, jeżeli mają mieć moc powszechnie obowiązującą, muszą być wydane na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach. Rodzaje, nazwę, przedmiot i sposób ogłoszenia aktów prawa miejscowego określają ustawy o ustroju administracji rządowej w województwie oraz samorządu terytorialnego.

Akty normatywne

- Akty organów samorządowych mają najczęściej formę uchwał. Z inicjatywą podjęcia uchwały mogą występować określone w statucie osoby lub jednostki organizacyjne np. komisje rady. Projekt uchwały, zawiera uzasadnienie i opinię prawną. Uzasadnienie winno zawierać w szczególności wskazanie potrzeby podjęcia uchwały, oczekiwane skutki społeczne oraz skutki finansowe i źródło ich pokrycia.

Akty normatywne

- Akt normatywny samorządu terytorialnego (uchwały) winien zawierać:
- tytuł aktu składający się z trzech części:
 - oznaczenie rodzaju aktu (uchwała) oraz nazwę organu który wydaje akt,
 - datę aktu,
 - możliwie zwięzłe określenie przedmiotu regulacji.
 - tekst aktu, rozpoczynający się od przepisu powołującego się na podstawę prawną regulujący sprawę (sprawy będące przedmiotem aktu normatywnego).
Podstawową jednostką redakcyjną i systematyzującą akt jest paragraf, który można w razie potrzeby dzielić na ustępy, a następnie na punkty i litery,
 - przepisy uchylające inny (inne) akty, uregulowane w akcie aktualnym,
 - termin wejścia w życie i ewentualny czas obowiązywania aktu normatywnego,
 - podpis osoby upoważnionej.

Akty normatywne

- Akty prawa miejscowego w zależności od ich treści i organu wydającego dany akt są podawane do wiadomości mieszkańców przez rozplakatowywanie obwieszczeń w miejscach publicznych lub w inny sposób miejscowo przyjęty, a także przez ogłoszenie w lokalnej prasie. Akty prawa miejscowego stanowione przez sejmiki województwa, organy powiatu oraz organy gminy są ogłoszone w wojewódzkim dzienniku rządowym.

Akty normatywne

Akty normatywne

- Akt normatywny charakteryzuje się następującymi cechami: jest to władcze rozstrzygnięcie organu
- władzy publicznej (władzy wykonawczej, czyli organu administracji rządowej albo samorządu
- terytorialnego), zawierające normy postępowania skierowane do ogólnie określonego adresata w
- abstrakcyjnie określonej sytuacji.

Akty normatywne

- Od aktu administracyjnego akt normatywny różni się przede wszystkim sposobem określenia
- adresata — akt normatywny nie wskazuje adresata imiennie, lecz określa tylko cechy, przy których
- wystąpieniu każda osoba staje się adresatem aktu. Czasami te akty normatywne dotyczą
- konkretnej sytuacji — przykładowo, w czasie powodzi organy gminy wydają zarządzenie porządkowe
- nakazujące natychmiastowe opuszczenie przez ludność danej miejscowości.

Akty normatywne

- Akty normatywne organów administracji noszą różne nazwy. Najczęściej używany jest tu termin
- „rozporządzenie” oraz „zarządzenie. Oprócz tego często używa się nazwy „uchwała”, jeśli jest to akt
- normatywny organu kolegialnego, przy czym trzeba zwrócić szczególną uwagę na to, że nie każda
- uchwała ma charakter normatywny, mogą być także uchwały indywidualne).

nienormatywne (decyzje
administracyjne)

- Akty nienormatywne to decyzje organu państwowego w konkretnej sprawie, dotyczące określonych osób lub instytucji. Nie ma w niej norm prawnych obowiązujących wszystkich, jest natomiast rozstrzygnięcie sporu, załatwienie wniosku itp.
- Typowym aktem nienormatywnym jest akt administracyjny, czyli władcze wyrażenie woli organu administracyjnego skierowane do indywidualnego adresata w konkretnej sprawie.

normatywnie (decyzje
administracyjne)

- Wydanie aktu administracyjnego może nastąpić tylko w wypadku istnienia podstawy prawnej, którą z reguły stanowi odpowiedni akt normatywny. Akt administracyjny musi być wydany w przewidzianym trybie i we właściwej formie. Zarówno tryb jak i forma zależne są od rodzaju sprawy, w jakiej akt zostaje wydany. Inną ma formę i w innym trybie zostaje podjęta decyzja o rozebraniu budynku grożącego zawaleniem, w innym decyzja o przyznanie koncesji. Akt administracyjny musi być wydany przez organ kompetentny.

Formy (decyzje administracyjne)

- Właściwym organem do wydawania aktów administracyjnych w określonym zakresie jest organ, w którego kompetencjach określonych przepisami, mieści się dany rodzaj działalności.

matywnie (decyzje
administracyjne)

- Akt administracyjny często może być wydany tylko po przeprowadzeniu określonego przez przepisy prawa postępowania i po zachowaniu pewnych wymogów formalnych. Szczególnie dotyczy to decyzji administracyjnych, których wydanie jest szczegółowo uregulowane w Kodeksie postępowania administracyjnego.

matywnie (decyzje
administracyjne)

Decyzje, zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego, powinny zawierać:

- oznaczenie organu administracji publicznej,
- datę wydania,
- oznaczenie strony lub stron,
- powołanie podstawy prawnej,
- rozstrzygnięcie,
- uzasadnienie faktyczne i prawne,
- pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie,
- podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania decyzji.

matywnie (decyzje
administracyjne)

- Przepisy szczegółowe mogą określać także inne składniki, które powinna zawierać decyzja. Uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za uzasadnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne – wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa.

Pojęcie i cechy aktu administracyjnego

- Aktem administracyjnym jest władcze działanie prawne organu adm. skierowane na wywołanie konkretnych indywidualnie oznaczonych skutków prawnych, regulujących konkretną sprawę skierowaną do konkretnego adresata.

Pojęcie i cechy aktu administracyjnego

- Skutek prawny jest celem aktu, który znosi, zmienia lub tworzy prawa i obowiązki bądź ustala je w sposób wiążący.
- Podstawą tego aktu jest przepis prawny.
- Cechą charakterystyczną jest jego władczość.
- Akt administracyjny musi pochodzić od organu uprawnionego do jego wydania, musi mieć podstawę prawną.
- Jest szczególną formą czynności prawnych organów administrujących, regulowaną przez przepisy prawa adm.
- Ma moc obowiązującą wobec adresata.

Pojęcie i cechy aktu administracyjnego

Cechy aktu administracyjnego:

- Jest wydany przez organ administracji państwowej
- Przy wydawaniu organ państwowy korzysta z posiadanych uprawnień władczych (imperium)
- Nakłada na adresata określone obowiązki lub przyznaje mu odpowiednie uprawnienia, powodując powstanie, zmianę lub zniesienie stosunku prawnego.
- Akt administracyjny jest więc zdarzeniem prawnym.

kontrola aktów normatywnych
administracji

- Tworzenie prawa przez administrację podlega kontroli zgodności aktów normatywnych administracji z KONSTYTUCJĄ i z USTAWAMI.
- Trybunał Konstytucyjny orzeka o zgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą (aktem zrównanym z ustawą) aktów normatywnych wydawanych przez naczelne i centralne org. administracji państwowej.
- W ramach kontroli Trybunał Konstytucyjny bada treść aktów normatywnych, kompetencję organu administracji do jego wydania oraz prawidłowość trybu jego wydania, jeżeli taki tryb ustalono.
- Orzeczenie stwierdzające niezgodność aktu normatywnego

administracji

- Orzeczenie stwierdzające niezgodność aktu normatywnego administracji z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą Trybunał przedkłada organowi, który wydał ten akt, w celu niezwłocznego dokonania w nim zmian albo uchylecia go w całości lub w części.

administracji

- Naczelny Sąd Administracyjny, gdy w toku postępowania, dotyczącego legalności decyzji administracyjnej, stwierdzi niezgodność z ustawą akt normatywnego administracji, powoływanego jako podstawa prawna kontrolowanej decyzji, zawiadamia o tym organ, który wydał ten akt, oraz stosuje ustawę, pomijając wadliwy akt normatywny.
- Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego może zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem o zgodność aktu normatywnego administracji (będącego podstawą prawną kontrolowanej decyzji) z ustawą, ratyfikowaną umową międzynarodową czy Konstytucją.

Ważność aktu administracyjnego

- Akt administracyjny jest prawidłowy, jeżeli odpowiada wszelkim przesłankom stawianym przez porządek prawny jeżeli:
- został wydany przez właściwy organ (mający kompetencje, uprawnienia),
- został wydany zgodnie z przepisami prawa formalnego, jest treściowo zgodny z obowiązującym prawem materialnym.
- W trakcie wydawania musi być zachowana bezstronność urzędnika, jego wyłączenie od udziału w załatwianiu sprawy co do której istnieje wątpliwość zachowania tej bezstronności. Wyłączeniu może podlegać również organ którego kierownik ma interes w określonym załatwieniu sprawy.

Ważność aktu administracyjnego

- Akt administracyjny powinien spełniać wszystkie wymagania stawiane przez ustawy i wydane na ich podstawie akty wykonawcze (rozporządzenia).
- Wymagania te nazywane są przesłankami ważności aktu administracyjnego, w szczególności musi być zgodny z przepisami prawa materialnego, musi być wydany przez organ właściwy w przepisanej postępowania i w wymaganej formie. Wymogi prawa materialnego oraz określenie kompetencji organu zawarte są w ustawie dotyczącej danego rodzaju spraw oraz w aktach wykonawczych wydanych na jej podstawie np. w prawie wodnym, budowlanym itp.

Wadliwość aktu administracyjnego

- Rozróżnia się wadliwość nieistotną i wadliwość istotną.
- Wadliwość istotna może powodować uchylenie lub zmianę aktu. Nie każda niezgodność z przepisami prawa powoduje nieważność aktu. Przyjmuje się rozwiązanie legislacyjne zgodne z teorią gradacji wad, ich stopniowaniem, starając się dokonać pewnej klasyfikacji rodzajów wad.
- Wyróżnia się wady aktu, z którymi łączy się skutki w postaci wadliwości nieistotnej, wady powodujące wzruszalność aktu (jego uchylenie lub zmianę) i wady pociągające za sobą nieważność aktu.

Wadliwość aktu administracyjnego

- Akt dotknięty wadą nieistotną wiąże adresata, jest aktem ważnym; można co najwyżej dokonać jego sprostowania, usunięcia oczywistej omyłki albo dokonać uzupełnienia.
- Akty dotknięte wadami istotnymi mogą być w sposób przewidziany prawem na wniosek adresata lub z urzędu, przez organ nadzorczy uchylane lub zmieniane. Takie akty nazywamy aktami wzruszalnymi.

Wadliwość aktu administracyjnego

Doktryna przyjmuje domniemanie ważności aktu administracyjnego. Adresat może się nie podporządkować aktowi, ale robi to na własne ryzyko.

Katalog przyczyn nieważności jest zawarty w art. 156 k.p.a.

● Organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji, która:

- 1) wydana została z naruszeniem przepisów o właściwości;
- 2) wydana została bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa;
- 3) dotyczy sprawy już poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną;

Wadliwość aktu administracyjnego

- 4) została skierowana do osoby niebędącej stroną w sprawie;
- 5) była niewykonalna w dniu jej wydania i jej niewykonalność ma charakter trwały;
- 6) w razie jej wykonania wywołałaby czyn zagrożony karą;
- 7) zawiera wadę powodującą jej nieważność z mocy prawa.

§ 2. Nie stwierdza się nieważności decyzji z przyczyn wymienionych w § 1 pkt 1, 3, 4 i 7, jeżeli od dnia jej doręczenia lub ogłoszenia upłynęło dziesięć lat, a także gdy decyzja wywołała nieodwracalne skutki prawne.

Prawomocność aktu administracyjnego

- **Prawomocność formalna – niezaskarżalność aktu administracyjnego** polegająca na tym, że strona nie może spowodować uchylania lub zmiany aktu przez wniesienie zwyczajnego środka prawnego. Akt prawomocny formalnie nie może być zmieniony ani zniesiony na skutek wniosku strony (jest dla niej wiążący i tworzy dla niej prawo) – akt administracyjny nie jest formalnie prawomocny dopóty, dopóki stronie przysługuje prawo wniesienia zwyczajnego środka prawnego.

Prawomocność aktu administracyjnego

- Prawomocność materialna – polega na tym, że akt administracyjny nie może być zmieniony ani zniesiony, zarówno na wniosek stron ani też przez organ z urzędu, aktem równorzędnym. Akt prawomocny materialnie jest wiążący zarówno dla stron, jak i dla organu. Prawomocność materialna oznacza więc niewzruszalność aktu. Każdy akt prawomocny materialnie jest jednocześnie prawomocny formalnie.

Wygaśnięcie aktu administracyjnego

- Akt administracyjny obowiązuje i wiąże tak długo aż nie ulegnie istotnej modyfikacji i któryś z elementów decydujących o identyczności skonkretyzowanego tym aktem stosunku prawnego. Gdy te czynniki wystąpią może wtedy dojść do uchylecia aktu administracyjnego.

Wygaśnięcie aktu administracyjnego

Przesłanki:

- akt nie może zostać wykonany, a z jego treści wynika jednorazowość
- adresat lub przedmiot aktu przestał istnieć
- upłynął termin, na jaki akt administracyjny został wydany
- spełnienie warunku rozwiązującego
- doszło do zmiany stanu prawnego a nowe przepisy przewidują wygaśnięcie aktów wydanych na podstawie prawa dotychczasowego
- zmienił się stan faktyczny

Uchylenie aktu administracyjnego

Akty nieostateczne i ostateczne.

- Jako akt nieostateczny definiuje się akt, w stosunku do którego otwarta jest możliwość wniesienia środka odwoławczego, zgodnie z zasadą dwuinstancyjności postępowania administracyjnego (art. 15 KPA).
- Wobec aktu ostatecznego nie ma możliwości zaskarżenia.

Uchylenie aktu administracyjnego

Z aktem ostatecznym mamy zatem do czynienia wtedy gdy zaistniała jedna z następujących sytuacji:

- ustawodawca wprowadza wyjątek od zasady dwuinstancyjności
- bezskutecznie minął termin do wniesienia środka prawnego
- dany akt został wydany w drugiej instancji tzn. na skutek wniesienia środka prawnego

Uchylenie aktu administracyjnego

Akt ostateczne mogą być uchylane tylko w wyjątkowych sytuacjach przewidzianych przez ustawę.

Wynika to z zasady trwałości art.16 § 1 KPA.

Wobec aktów nieostatecznych ta zasada nie obowiązuje, ponieważ organ drugiej instancji może pozbawić taki akt mocy prawie zawsze, ponieważ sam orzeka po raz drugi w sprawie administracyjnej.

DZIEKUJĘ ZA UWAGĘ